

На основу члана 17. ст. 1. и 4. и члана 24. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 – исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – УС, 72/12, 7/14 – УС и 44/14) и члана 3. став 6. Уредбе о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању азбесту („Службени гласник РС”, број 108/15),

Министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања доноси

УПУТСТВО

о радним местима на којима се обављају послови при којима је излагање запослених прабини која потиче од азбеста или материјала који садрже азбест повремено и ниског интензитета

(„Службени гласник РС”, број 42/16)

Предмет

Члан 1.

Овим упутством ближе се утврђују послови који се обављају на радним местима при којима је излагање запослених прабини која потиче од азбеста или материјала који садрже азбест повремено и ниског интензитета.

Обим примене

Члан 2.

Ово упутство се не примењује при обављању послова са:

- 1) изолацијом од азбеста (нпр. изолација цеви/термоизолација);
- 2) премазима од азбеста (нпр. премаз у спреју);
- 3) термоизолационом азбестном таблом.

Процена ризика

Члан 3.

Приликом спровођења поступка процене ризика на радним местима на којима се обављају послови при којима запослени јесу или могу бити изложени прабини која потиче од азбеста или материјала који садрже азбест, треба утврдити да ли послови испуњавају следеће критеријуме, односно да:

- 1) је излагање запослених повремено и ниског интензитета;
- 2) гранична вредност изложености азбесту неће бити прекорачена.

Када нису испуњени критеријуми из става 1. овог члана, тада ови послови не спадају у послове повременог и ниског интензитета излагања.

Краткотрајни повремени послови на одржавању при којима се рукује недробљивим материјалима

Члан 4.

Краткотрајни повремени послови на одржавању при којима се рукује недробљивим материјалима јесу:

- 1) уклањање мање од 10 m² неоштећених цементних панела од азбеста или кровних плоча како би се приступило инсталацијама испод њих;
- 2) уклањање неоштећених азбестних одводних цеви, олука, дасака, црепова за слеме или чунака;
- 3) поправке малог дела оштећеног азбестног цемента;
- 4) уклањање азбестног цемента или ојачаног пластичног производа нпр. резервоара, канала, цистерне за воду;
- 5) фарбање неоштећених азбестних цементних плоча;
- 6) уклањање металне оплате оивичене битуменом који садржи азбест;
- 7) уклањање производа од битумена који садрже азбест;
- 8) уклањање „штита” од азбеста из електро склопке;
- 9) уклањање електричних и гасних грејних тела која садрже азбест;
- 10) замена кућишта осигурача које садржи азбест или појединачног осигурача;
- 11) уклањање мастика, заптивача, летвица, пунила, гита или причвршћивача који садрже азбест.

Краткотрајни повремени послови на одржавању, при којима се рукује недробљивим материјалом, а који може бити оштећен током руковања, јесу:

- 1) бушење рупа у азбестном цементу и у другим чврсто повезаним материјалима;
- 2) чишћење отпада из олука на крову од азбестног цемента;
- 3) уклањање малих количина остатака од азбестног цемента, нпр. отпад од разбијене плоче;
- 4) бушење кроз премазе;
- 5) уметање и уклањање завртања кроз премазе;
- 6) уклањање премаза са мале површине нпр. 1 m²;
- 7) чишћење отпада након рушења плафона или зида обложеног премазом;
- 8) уклањање малих количина подова који садрже азбест и мастика.

Послови уклањања без деформисања неразграђених материјала код којих је азбест чврсто повезан

Члан 5.

Послови уклањања без деформисања неразграђених материјала код којих је азбест чврсто повезан, а који се могу обавити уз минимална оштећења, јесу:

- 1) уклањање азбестних кровних плоча;
- 2) уклањање гипсаних плоча са премазом које се могу уклонити у целини;
- 3) уклањање подних плоча од винила које се могу уклонити у целини.

Неразграђени материјали или производи у којима је азбест чврсто повезан јесу:

- 1) производи од азбестног цемента у неоштећеном стању;
- 2) декоративни премази и боје које садрже азбест;

3) сви производи од битумена, пластике, смоле или гуме који садрже азбест (нпр. подне плоче од винала, водокотлићи, битумизирани филц).

Послови херметичког затварања или пломбирања материјала који садржи азбест, а који су у добром стању

Члан 6.

Послови херметичког затварања или потпуног пломбирања јесу послови повремених и ниског интензитета под условом да испуњавају критеријуме утврђене у члану 3. став 1. овог упутства.

За послове херметичког затварања или потпуног пломбирања израђује се План рада пре почетка уклањања азбеста.

Послове херметичког затварања или потпуног пломбирања изолације, нпр. изолација цеви или азбестне изолационе плоче а које су у добром стању, односно које нису оштећене треба да обављају правна лица или предузетници који су стручни за обављање ових послова.

Препорука је да се материјали са премазом у спреју који садржи азбест херметички не затварају.

Херметичко затварање се може извршити применом метода рада танког заптивног премаза или дебелог заптивног премаза, импрегнирањем материјала који садржи азбест са течномешом која очвршћава.

Методe које се примењују за послове херметичког затварања зависе од природе материјала који садржи азбест, његовог стања, врсте заштите која је неопходна и запаљивости материјала.

Послови при којима је обезбеђено праћење и контрола квалитета ваздуха и извршено узимање узорака са циљем да се утврди да ли одређени материјали садрже азбест

Члан 7.

Послови при којима је обезбеђено праћење и контрола квалитета ваздуха и извршено узимање узорака са циљем да се утврди да ли одређени материјали садрже азбест јесу послови повремених и ниског интензитета излагања под условом да испуњавају критеријуме утврђене у члану 3. став 1. овог упутства.

За запослене који обављају послове из става 1. овог члана може се обезбедити праћење здравственог стања.

Методe рада

Члан 8.

Приликом обављања послова повремених и ниског интензитета излагања, треба се придржавати одговарајућих метода рада како би дошло до минималног ослобађања азбестних влакана у радну околину, и то:

- 1) не користити електричне алате за рад са материјалима који садрже азбест јер они стварају прашину;
- 2) користити само ручни алат;
- 3) проверити да ли су површине које могу бити покривене азбестом или отпадом заштићене полиетиленом;

4) простор у коме се врше радови са азбестом треба да буде затворен на одговарајући начин како би се спречило ширење азбестних влакана и спречила изложеност запослених који нису укључени у обављање ових послова. Који год вид затварања да се користи треба поставити обавештења са упозорењима о азбесту;

5) уколико постоји могућност да у току рада дође до значајнијег оштећења материјала, треба размотрити постављање физичке баријере у циљу оградавања простора;

6) потребно је организовати послове тако да их обавља минималан број запослених;

7) користити методе за смањење ослобађања азбестних влакана, нпр. усисавање употребом усисивача типа „X” или квашењем;

8) препоручује се коришћење влажних крпа за једнократну употребу;

9) забрањено је чишћење компримованим ваздухом;

10) не дозволити да се отпад нагомилава. Отпад треба сакупљати и односити редовно. Забрањено је прелазити возилима преко отпада;

11) избегавати рад са материјалима који садрже азбест, а налазе се изнад запослених који обављају одређене послове;

12) користити одговарајућа средства и опрему за личну заштиту на раду;

13) азбестни отпад пажљиво одлагати у одговарајући затворени контејнер;

14) обавезно редовно прати руке и лице пре узимања хране и пића, као и на крају радног дана;

15) када не постоји могућност да се избегне употреба електричног или пнеуматског алата, треба га користити при најмањој брзини уз додатне мере безбедности и здравља на раду, као што је локална вентилација. Најчешће мере укључују:

(1) аспиратор прикључен на локални систем за вентилацију који се налази у близини места бушења (аспиратор треба да има опругу тако да буде у контакту са површином материјала док бушилица продире), или

(2) усисавање (млазница усисивача типа „X”, са одговарајућим додатком држати што је могуће ближе извору азбестних влакана током извођења радова);

16) по завршетку радова треба се уверити да је простор у коме се изводе радови темељно очишћен;

17) код азбестног цемента треба избегавати качење предмета и провођење жица и цеви кроз њега.

Остале одредбе

Члан 9.

По завршетку послова на уклањању материјала из чл. 4–7. овог упутства, простор у коме су обављени послови, као и опрему која је коришћена треба обрисати са одговарајућим крпама за чишћење које су претходно натопљене водом. Једном коришћену крпу никада не треба поново користити. За уклањање малих количина прашине може се употребити лепљива трака.

Азбестни отпад и други отпад (укључујући и крпе за чишћење) спаковати у одговарајуће кесе, на којима постоји налепница са упозорењем на азбест, а затим затворити лепљивом траком. Приликом затварања кесе водити рачуна да ваздух буде задржан у кеси. Након тога је потребно пребрисати кесу и пажљиво је спаковати у одговарајућу чисту кесу за азбест, коју је потом такође потребно затворити. Кесе морају бити обележене тако да је видљиво да се у њима налази азбестни отпад.

Уколико азбестни отпад или други отпад не може да стане у кесу, потребно га је увити у двоструки слој полиетилена од 125 µm. Налепница, са истим информацијама као на кеси, мора бити безбедно прикачена на полиетилен, како би било очигледно да садржи азбестни отпад.

Запослени морају да се деконтаминирају након рада са азбестом како би се обезбедило да не изложе себе и друге азбестним влакнима. Деконтаминација од азбеста врши се пре скидања средстава и опреме за заштиту дисајних органа.

Радно одело треба усисати усисивачем типа „Х”, па га скинути и одложити на одређено место приликом напуштања простора на коме се обављају послови, на паузама и на крају радног времена. Радно одело је потребно држати одвојено од личне гардеробе.

За деконтаминацију запослених могу се користити постојеће помоћне просторије уколико испуњавају одговарајуће услове, али приступ треба да буде ограничен само на запослене који раде са азбестом, а након тога потребно их је темељно очистити.

Сва једнократна средства и опрему за личну заштиту на раду треба уклонити као азбестни отпад након сваке завршене смене.

Контрола при обављању послова

Члан 10.

Контролу при обављању послова при којима је излагање запослених прабини која потиче од азбеста или материјала који садрже азбест повремено и ниског интензитета врши компетентно лице код послодавца.

Компетентно лице треба да потврди писаном изјавом да је простор очишћен од азбеста безбедан за коришћење.

Завршна одредба

Члан 11.

Ово упутство ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Број 110-00-00001/2016-01

У Београду, 5. априла 2016. године

Министар,

Александар Вулин, с.р.